

СУНЦЕ ЈЕ ТВОЈ НЕПРИЈАТЕЉ

Даглас купланд

Тамо у касним 70-тим, када сам имао петнаест година, потрошио сам по следњи пени који сам имао у банци да бих прелетео континент у "чету 747" до Брандона, Манитобе, дубоко у канадској прерији, да бих својим очима видео потпуно помрачење сунца. Мора да сам остављао чудан утисак у тим раним годинама, пошто сам био мршав као прут и практично албино, тихо се пријављујући у мотел "Тревелоц" да бих сам провео ноћ, радосно гледајући телевизијски програм са снегом, и пијући воду из хотелских чаша које су биле толико пута пране и поново умотаване у папирне салвete, да су изгледале као да их је неко шмирглао. Али, вече се ускоро завршило, и како је јутро пред помрачење осванило, избегао сам организовани превоз и узео локални ауто-

КОРИСТИТЕ ЦЕТОВЕ ДОК ЈОШ МОЖЕТЕ

Једну и по деценију касније, осећања су ми и даље подвојена док седим пред својим омиљеним бунгаловом у Палм Спрингсу, у Калифорнији, четкајући своје псе, осећајући мешавину мириза цимета, зевалица и задаха хлора са базена који допира из дворишта док чекам свитање.

Гледам према истоку преко кањона Сан Андреас који лежи у сред долине као парче раскуваног меса. За који трен сунце ће експлодирати преко кањона и ући у мој дан као шпалир шоугерли из Вегаса које излеђу на позорницу. Пси такође посматрају. Они знају да ће се нешто битно догодити. Ти пси, ја вам кажем, они су тако паметни, али ме понекад забрињавају. На пример, сада чупам љигаву сирасту масу из њихових њушака, која је у ствари више налик на сир на пици печеној у микроталасној пећници, и имам тај ужасан осећај, јер сумњам да су ти пси (чак упркос томе што би њихове шарманте црне очи хтели да ме увере у нешто друго) чепкали по отпацима иза клинике за пластичну хирургију, и да су њихове њушке пуне, ако смен рећи, одбаченог сала исисаног из јапијеваца. Како успевају да поддеру те црвене пластичне вреће за отпадке од меса које су отпорне чак и на којоте, никако не схватају. Претпостављам да су доктори или безобразни или лењи. Или једно и друго.

То вам је овај свет.
Ја вам кажем.

Из унутрашњости мог малецног бунгалова чујем како су се врата плакара запутила. То је вероватно мој друг Даг који узима грицкалице богате скробом или неку посластицу пуну шећера за моју другарицу Клер. Или што је још вероватније, ако их добро познајем, кратки чин тоник. Њихове мале навике.

Даг је из Торонто, Канада (двојно држављанство). Клер је из Лос Анђелеса, Калифорнија. Што се мене тиче, ја сам из Портланда, Орегон, али ових дана прилично је небитно одакле си ("Јер сви у својим мини шопинг центрима имају исте радње", по речима мог млађег брата Тайлера). Нас је троје, сви смо чланови сиротињског њета, ујасно распрострањеног слоја, и споја коме сам се приклучио, као што сам то већ и поменуо, када сам у петнаестој години одлетео за Манитобу.

Било како било, пошто ово веће није прошло добро ни Дагу ни Клер, кренули су у освајање мог простора да би цевчили коктеле и да би се расхладили. То им је било потребно. Обоје су имали своје разлоге.

На пример, Даг је завршио посао нешто после 2 сата ујутру у Ларијевом бару где, заједно са мном, ради као бармен. Док смо се враћали кући, напустио ме је усрд дискусије коју смо водили и одјуроје на другу страну улице где је великом каменом изгребао шоферајбуну и хаубу "саба". Ово му није први пут да тако импулсивно дивља. Кола су била крем боје и отпозади се видела налепница на којој је писало ТРОШИМО НАСЛЕДСТВО СВОЈЕ

СЛУЖБЕНИЦА НА ОДРЕЂЕНО ВРЕМЕ

бус до краја града. Стигавши тамо, спустио сам се низ прљави путељак а затим кроз обраћено поље - нека врста житарице ми је допирала до браде и била је кукурузно зелена и која је шуштала док су ме њени врхови шибали по лицу док сам се пробијао кроз њене стабљике. И у том пољу, када је дошао очекивани час, минут и секунд мрака, легао сам на земљу, окружен високим голим стабљикама и једва чујним звуком инсеката, задржао сам дах, доживљавајући расположење које нисам могао да одагнам - стање мрака и неизбежности и фасцинације - стање које мора да је већина младих људи доживело од времена када су први пут искривили врат, пиљили у небеса, и видели како се њихово небо гаси.

ДЕЦЕ, због које се Даг вероватно изнервирао, пошто је био изгњављен и измрцвајен после осам часова проведених на МекЦобу ("слабо плаћеном, бесперспективном, некорисном, без будућности").

Волео бих кад бих могао да схватим Дагову склоност ка деструкцији; у дубини душе он је момак пун обзира за све - до те мере да једном није хтео да се купа недељу дана јер је паук исплео мрежу у његовој кади.

"Не знам, Енди", рекао је трескајући врата веранде, док су га пси пратили у стопу; личио је на једног од двојице Мормона - оног посрнулог, који дели памплете у белој кошуљи са раздрљаном краватом, натопљеном знојем испод пазуха, необијаног, у сивим чакширама ("не панталонама, чакширама") и извијајући врат као помахнитали мужјак скоро без грешке право у преграду фрижидера у коме је поврће, одакле је увело лишиће салате скинуо са орошеније јефтине вотке, "да ли више осећам потребу да казним неку матуру опулујујују јер уништава мој свет, или сам само узнемириен јер је свет постао сувише велик - превазишао је нашу способност да о њему причамо приче, и тако смо се заглобили са свим тим фаровима и налепницама и чијанимама и којештаријама на браницима." Потеже из флаше. "И једно и друго ме врећа."

Мора да је било негде око три ујутру. Дага је дрмала адреналин, и нас двојица седели смо у мојој дневној соби на каучевима и гледали у ватру која је горела у камину, и недуго потом Клер је улетела (без куцаја); са пажнјом црном као угља, изгледала је упадљиво упркос свом ниском расту; утицај појачан у процесу рада за шанел одељење у локалној робној кући, "I. Magnin".

"Састанак из пакла," објавила је, што је измамило значајне погледе између Дага и мене. Зграбила је чашицу мистериозног напитка из кухиње и срушила се на малу софи, не хајући за претећу катастрофу мноштва псећих длака на њеној црној вуненој хаљини.

"Пази Клер. Ако ти је сувише напорно да причаш о свом изласку, можда би могла да употребиши марионете и направиш луткарску представу."

"Смејешишно, Даг. Јаако смејиш. Боже. Још један продавац идеја, још један што води на отмене вечере где једеш семенке и пијеш минералну воду. И, наравно, и он је еколог. Цело вече провео је причајући о томе како ће се преселити у Монтану, и о хемикалијама које ходе да сипа у свој бензин да спречи разлагање резервоара. Не могу више ово да радим. Ускоро ћу напунити тридесет. Осећам се као лик из цртаћа."

Погледам је прешла преко моје удобно опремљене собе (која ни у ком случају не обара с ногу), простор који углавном развесељавају јефтина ћебад Навахо Индијанаца. Тада јој се лице смркло. "Каваљер је такође имао мрачан момент. На аутопуту 111 у Катидрал Ситију налазила се та продавница препарираних пилића. Пршли смо поред ње и ја сам скоро свинула од жеље да купим једно, били су тако слатки, али Ден (тако се зове) каже, "Па Клер, теби не треба пиле," на шта сам ја одговорила. "Није у томе ствар, Ден. Ствар је у томе да ја хоћу пиле." На свето он је почeo са фантастично досадним предавањем о

КУРИР БИЦИКЛИСТА

тому како је једини разлог што хоћу препарирано пиле тај што они изгледају лепо у излогу, и да бих истог тренутка када бих га добила почела да размишљам о томе како ћу га се отарасити. Што је истина. Али тада сам покушала да му објасним да су пунјени пилићи главна ствар у животу и новим везама, али је моје објашњење негде заказало - аналогија је постала исувише изврнута - и настале је очајна тишина због "несреће људске врсте" којој су склоне цепидлаке које мисле да причају са малоумницима. Хтела сам да га задавим."

"Пилић?"

"Да, пилићи."

"Па."

"Да."

"Пију-пију."

Све је постало смешно и бесмислено и неколико часова касније повукao сам се на веранду где се још увек налазим, чакајући могуће јапијевско сало из њушки паса и посматрам прво руменило сунца у Коачела долини, долини у којој се налази Пали Спрингс. У даљини на врху брда јасно видим кућу у облику седла која припада Г. Боб Хоупу, естрадном уметнику, која се као Далијеви сатови утапа у околне стене. Смирен сам јер су ми пријатељи у близини.

"Време полина," изјављује Даг док улази и седа поред мене, чистећи наслаге прашине са нестабилног дрвеног степеника.

"Све је то јако болесно, Даг," каже Клер, док седа са моје друге стране и покрива ме ћебетом преко рамена (ја сам само у доњем вешу).

"Није уопште болесно. У ствари, треба једном да одеш и видиш тротоаре у близини ресторанских башта Ранчо Миража негде око подне. Људи љуште полипе као перут, и када корачаш плочничима то је као да ходаш по наслаги пириначних пауљуница."

Ја кажем "Швишвиш..." и свој петоро (не заборавите псе) гледамо у правцу истока. Хвата ме језа и чврсто омотавам ћебе око себе, јер хладније ми је него што сам могао да схватим, и питам се да ли је данас све из пакла: састанци, послови, журке, време... Да ли је ситуација таква да више не верујемо у таква места? Или нам је можда свима обећан рај у нашим животима, и оно до чега смо дошли не може да нам помогне већ три због поређења.

Можда се неко успут преварио. Питам се.

Знате, Даг и Клер се често смеше, као што то раде многи људи које познајем. Али увек сам се питао да ли ту постоји нешто или механичко или злоно у њиховим осмесима, јер начин на који своје горње усне држе подигнутим изгледа помало, не лажно, већ заштићничи. Док седим са њих двоје, одједном схватам још нешто. То нешто је да осмеси које они носе у свакодневном животу изгледају исто као осмеси које носе људи које је неко добројудно прешао, али их је ипак прешао, јавно - препродаџи на тротоарима Њујорка, и ти људи не могу да покажу свој бес због друштвених норми, јер не желе да изгледају као јадници. Ова мисао одлење.

Сунце се помаља изнад планине лаванди Џошуа, али нас троје смо помало исувише кул због нас самих; једноставно не можемо да допустимо да се тренутак додогди. Даг мора да поздрави овај пламен својим тмурним стањем. "На шта мислите када угледате сунце?" Брезо. Пре него што о томе размислите и утулите своју реакцију. Будите искрени. Будите сабласни. Клер, прво ти."

Клер схвата дигресију: "Па, Даг. Видим земљорадника у Русији, он вози трактор у пољу жита, али се сунце устремило на њега - као пожутеле црно-беле фотографије у старом "Лајфу". И још један необичан догађај се такође одвија: сунце, пре него његови зраци, почело је да емитује мирис старог часописа, и тај мирис убија његове усеве. Пшеница се стањује док причамо. Он је пао преко точка свог трактора и плаче. Његова пшеница умире од тровања историјом."

"Добро, Клер. Откачено. Енд? Сад ти?"

"Чекај да размислим."

"У реду. Ја ћу пре тебе. Када ја мислим о сунцу, мислим о младој сурферки из Аустралије, осамнаест година, на пример, негде на Бонди плажи, која открива каратозну рану на ножном листу. Вришти у себи и већ смишља како ће украсти валијум од своје мајке. А сада ти причај Енд, на шта помислиш када видиш сунце?"

Одбијам да учествујем у том ујасу. Одбијам да замишљам људе у својој визији. "Мислим о оном месту на Антарктику које се зове Лејк Ванда, где киша није пала више од 2 милиона година."

"Добро. Јел' то сад све?"

"Да. То је све."

Наступила је пауза. А оно што *нисам* рекао је следеће: да је то сунце исто сунце које сија када размишљам о великом мандаринама и имбцијним лептировима и лењим шаранима. И о наслабујућим капима црвених сокова нара који цуре из пукотина опне воћа које трули на грани дрвета у суседном дворишту - капи које висе као рубини са својег смеђег кожног извора, наслубујући унутрашњу напутност плодност јајета.

Околопладнобе је претежак и за Клер. Она разбија тишину тиме што каже да није здраво живети живот као смену изолованих малих хладних тренутака. "Или нам животи постају приче, или једноставно нема начина да их проживимо."

Ја се слажем. Даг се слаже. Знамо да је то разлог зашто смо нас троје напустили своје претходне животе и дошли у пустињу - да би причали приче и учинили наше животе битним причама у процесу стварања.

МЕКЈОБ: Посао у услужној делатности, слабо плаћен, безперспективан, без достојанства, без будућности. Често га сматрају задовољавајућим избором у каријери за људе који је никада нису имали.

СИРОТИЊСКИ ЦЕТ СЕТ:

Слој људи који су се предали хроничним путовањима на рачун дуготрајног стабилног посла или сталног места боравка. Склони су да имају несрће и скупе везе преко телефона са људима који се зову Сергеј или Илијана. Склони су да на журкама дискутују о садржини летака.

НЕДОВОЉНО ДОЗИРАЊЕ ИСТОРИЈЕ:

Живети у времену када изгледа као да се ништа не дешава. Међу главне симптоме спадају зависност од новина, часописа и ТВ вести.

ПРЕТЕРАНО ДОЗИРАЊЕ ИСТОРИЈЕ:

Живети у времену када изгледа да се сувише ствари дешава. Међу главне симптоме спадају зависност од новина, часописа и ТВ вести.

(Одломак из романа *Генерација ИКС*)
Превела Вана Гобло

ДАГЛАС КУПЛАНД (Douglas Coupland, 1961), Канадски романсијер, постао је у рекордном року култни писац младе генерације. Аутор три романа ("Генерација ИКС" (1991), "Шампон планета" (1992) и "Мајкросерфери" (1995)) и једне збирке прича ("Живот после Бога"), Купланд се декларише као гласноговорник "генерације ИКС", безидејне и разочаране омладине, која је у времену рецесије осуђена на учмалост и стагнацију. Приповедна поетика овог писца на трагу је америчког минимализма (Рејмона Карвер, Ен Бити) и тзв. "нове изгубљене генерације" (Брет Истон Елис, Тама Јановиц). У свом последњем роману, објављеном овог лета, Купланд описује живот компјутерских програмера у тзв. "силиконској долини", обилато користећи визуелни експеримент и рачунарску технологију.

(В.Г.)